

Lidstvo a co „být má“

Nejen situace evropských národů a států, ale politická situace na celém světě velmi naléhavě vyžaduje, abychom se nějak domluvili na tom, že nikdo nemůže jen tak dělat, cokoli se mu zlíbí, ale že tady jsou nějaké závazky pro lidstvo vůbec, pro jednotlivé národy, ale i pro každého jednotlivce, bez nichž další koexistence lidí na této planetě je nepravděpodobná, ba s největší pravděpodobností vyloučená. Tato základní potřeba, kterou snad oprávněně můžeme chápat jako globální, je nesporná, a sama o sobě by mohla a měla vést k co nejintenzivnějšímu promýšlení a také prodiskutování způsobu, jak podobného dorozumění o oněch závazcích dosáhnout. To však zatím nechme stranou a ponechme tento úkol úsilí nejinteligentnějších politiků a státníků, a ovšem i nejosvícenějších vlád. Nás bude v této chvíli a v následujících úvahách zaměstnávat něco ještě podstatnějšího: jak se dobrat důvodů, proč zachovat porozumění a lokální respekt vůči takovým závazkům i do myslitelné budoucnosti, v níž už taková potřeba (globální potřeba) zdaleka nebude tak naléhavá a kdy tedy zkoumání povahy takových „závazků“ nebude moci být podezíráno z „účelovosti“ a „pragmatického vymyšlení“. Pochopitelně tu je jeden velký problém: jak se domluvit jednak na tom, že vůbec mohou existovat „důvody“, přijatelné a platné pro všechny lidi (nebo aspoň pro většinu, která je „normální“, „nedeformovaná“ nějakými předsudky a pod.), jednak na tom, že před tím, oč opíráme (můžeme opírat) takové důvody a co je ex definitione „dříve“ než jakékoli naše důvody a argumenty, si jsou všichni lidé zásadním způsobem rovni (což neznámá a nesmí znamenat nějakou nivelizaci, „zglajchšaltování“, zneuznání řady dalších hodnotových rozdílů atd.) – a to právě je zapotřebí nějak myšlenkově a potom i formulacemi „uchopit“, „vymezit“, „prohlásit“ – a to proti každému pokusu u konstatování a zdůvodnění zásadní nerovnosti lidí a uznávání i propagování jakékoli zásadní nadřaděnosti jedněch na druhé. Jinými slovy: je třeba najít způsob, jak navzdory různosti tradic a civilizačních i kulturních forem a jakoby jim napříč a „nad“ nimi společně uznat, že to, co „být má“ (ať už to je pojmenováno jakkoli), je otevřeno každé lidské bytosti (zatím nechme stranou otázku možného rozšíření třeba až na všechny živé bytosti atd.), že je každé takové bytosti nakloněna natolik, že k ní individuálně přichází, že ji oslovuje, že ji pověřuje posláním, které principiálně není přenosné na jinou bytost (a tedy eo ipso nezpochybnitelné ani nezadatelné etc.).

(Písek, 080210-1.)